WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)
z dnia 14 lipca 2005 r.*

W sprawie C-192/04

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Cour de cassation (Francja) postanowieniem z dnia 17 lutego 2004 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 kwietnia 2004 r., w postępowaniu

Lagardère Active Broadcast, następca prawny Europe 1 communication SA,

przeciwko

Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE),

Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL),

przy udziale:

Compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 SA (CERT),

* Język postępowania: francuski.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, A. Borg Barthet, S. von Bahr, J. Malenovský (sprawozdawca) i U. Lõhmus, sędziowie,

rzecznik generalny: A. Tizzano,
sekretarz: K. Sztranc, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 2 marca 2005 r.,

uwzględniając uwagi przedłożone:

— w imieniu Lagardère Active Broadcast oraz compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 SA (CERT) przez adwokatów D. Le Prado, F. Manina oraz P. M. Bouvery'ego,

— w imieniu société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) przez adwokata O. Davidsona,

— w imieniu Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL) przez H. Weila oraz K. Mailändera, Rechtsanwälte,

— w imieniu rządu francuskiego przez G. de Berguesa oraz A. Bodard-Hermant, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu niemieckiego, przez A. Tiemann oraz H. Klosa, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich, przez K. Banks, działającą w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzeczniką generalnego na posiedzeniu w dniu 21 kwietnia 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 346, str. 61) oraz dyrektywy Rady 93/83/EWG z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (Dz.U. L 248, str. 15).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Lagardère Active Broadcast, będącą następcą prawnym Europe 1 communication SA (zwaną dalej „Lagardère" lub „Europe 1"), a société pour la perception de la rémunération équitable (zwaną dalej „SPRE") oraz Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (zwaną dalej „GVL") w przedmiocie obowiązku zapłaty godziwego wynagrodzenia za publiczną transmisję fonogramów prowadzoną poprzez satelitę i przekaźniki naziemne położone we Francji i w Niemczech.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 dyrektywy 92/100:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz wykonawców wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego nadawania oraz odtwarzania publicznego ich wykonań, chyba że wykonania te stanowią same w sobie nadawane wykonanie lub oparte są na utrwaleniu.

2. Państwa członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram odtworzony do celów handlowych lub powielenie takiego fonogramu zostanie użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone publicznie oraz zapewnia jego podział między wykonawców i producentów fonogramów. W braku porozumienia w tej sprawie między wykonawcami i producentami fonogramów państwo członkowskie może określić warunki podziału wynagrodzenia. [...]"

4 Szósty motyw dyrektywy 93/83 stanowi:

„Do celów praw autorskich wprowadzono obecnie zróżnicowanie między publicznym przekazem za pośrednictwem satelity bezpośredniego i satelity telekomunikacyjnego; ponieważ odbiór indywidualny możliwy jest przy obu typach przekazu satelitarnego i jest powszechnie stosowany, nie ma żadnego uzasadnienia dla takiego zróżnicowanego traktowania prawnego".

5 Zgodnie z siódmym motywem tej dyrektywy:

„Swobodne nadawanie programów jest ponadto hamowane wskutek obecnej niepewności prawnej, czy przekaz drogą satelitarną, którego sygnały mogą być odbierane bezpośrednio, dotyczy jedynie praw w kraju nadawania, czy też praw we wszystkich krajach odbioru łącznie [...]".

6 Motyw trzynasty tej samej dyrektywy ma brzmienie następujące:

„W związku z tym należy zlikwidować istniejące w państwach członkowskich zróżnicowanie w zakresie traktowania transmisji programów za pośrednictwem satelity telekomunikacyjnego, w związku z czym kluczowe staje się rozróżnienie, czy utwory i inne przedmioty objęte ochroną są publicznie nadawane [...]".

7 Motyw siedemnasty dyrektywy 93/83 stanowi:

„Wskazane jest, aby strony przy uzgadnianiu wysokości wynagrodzenia za nabyte prawa uwzględniały wszystkie aspekty nadania, takie jak faktyczna i potencjalna liczba odbiorców oraz wersja językowa".

8 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 93/83 przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy »satelita« oznacza satelitę działającego na pasmach częstotliwości, które na mocy prawa telekomunikacyjnego zastrzeżone są dla wysłania sygnałów do odbioru publicznego lub dla zamkniętych połączeń między dwiema stacjami. Niemniej jednak, w drugim przypadku, warunki indywidualnego odbioru sygnałów muszą być porównywalne z warunkami mającymi zastosowanie w pierwszym przypadku".

9 Artykuł 1 ust. 2 lit. a) i b) wspomnianej dyrektywy stanowi:

„a) Do celów niniejszej dyrektywy »publiczny przekaz satelitarny« oznacza działanie, w wyniku którego sygnały będące nośnikami programu przeznaczonego do odbioru publicznego, pod kontrolą organizacji radiowej i telewizyjnej i na jej odpowiedzialność, wprowadzane są do zamkniętego łańcucha przekazu, prowadzącego do satelity i z powrotem na Ziemię.

b) Satelitarny przekaz publiczny pojawia się wyłącznie w państwie członkowskim, w którym sygnały będące nośnikami programu są wprowadzane pod kontrolą organizacji radiowej i telewizyjnej i na jej odpowiedzialność, do zamkniętego łańcucha przekazu prowadzącego do satelity i z powrotem na Ziemię".

10 Artykuł 4 ust. 1 i 2 dyrektywy 93/83 przewiduje:

„1. Do celów publicznego przekazu satelitarnego prawa artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji radiowych i telewizyjnych nadawców podlegają ochronie zgodnie z przepisami art. 6, 7, 8 i 10 dyrektywy 92/100/EWG.

2. Do celów ust. 1 »nadawanie drogą bezprzewodową« określone w dyrektywie 92/100/EWG należy rozumieć jako obejmujące publiczny przekaz satelitarny".

Uregulowania krajowe

11 Zgodnie z art. L. 214-1 francuskiego code de la propriété intellectuelle (kodeks własności intelektualnej):

„Jeżeli fonogram został opublikowany w celach handlowych, wykonawca i producent nie mogą zakazać:

[...]

2) ani jego transmisji, ani pełnego i równoczesnego rozpowszechniania drogą kablową tego przekazu.

Takie wykorzystanie fonogramów opublikowanych w celach handlowych, niezależnie od miejsca, w którym zostały utrwalone, daje wykonawcom i producentom prawo do wynagrodzenia. Wynagrodzenie to zobowiązane są zapłacić osoby, które wykorzystują fonogramy opublikowane w celach handlowych na warunkach, o których mowa w pkt 1 i 2 niniejszego artykułu.

Jest ono ustalane na podstawie wpływów z wykorzystania lub w przypadku ich braku w drodze ryczałtu.

[...]".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

12 Lagardère jest spółką nadawczą z siedzibą we Francji. Jej programy są produkowane w jej studiach w Paryżu i przekazywane do satelity. Sygnały wracają na ziemię i odbierane są przez przekaźniki znajdujące się na terenie Francji, które dokonują publicznego przekazu programów, modulując częstotliwość.

13 Ponieważ ten sposób przekazu nie obejmuje całego terytorium francuskiego, satelita wysyła również sygnały do nadajnika położonego w Felsbergu w Kraju Saary (Niemcy), przygotowanego technicznie do przekazu programów na falach długich w kierunku wspomnianego terytorium. Retransmisja ta prowadzona jest przez

compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 (zwaną dalej „CERT"), która jest spółką zależną Lagardère. Programy retransmitowane w języku francuskim mogą być ze względów technicznych odbierane również na terytorium niemieckim, ale jedynie na ograniczonym obszarze. Nie są one wykorzystywane do celów handlowych w Niemczech.

14 Lagardère dysponuje również zakresem częstotliwości naziemnego nadawania cyfrowego, które umożliwia przesłanie sygnałów ze studiów paryskich do nadajnika w Niemczech w przypadku zakłóceń pracy satelity. Przed wprowadzeniem systemu satelitarnego ten zakres częstotliwości naziemnych był jedynym sposobem na przesłanie sygnałów do tego nadajnika. Aktualnie nadal można jednak wykorzystywać ten zakres.

15 W zakresie, w jakim Lagardère wykorzystuje w ramach swoich programów fonogramy chronione prawem własności intelektualnej, wnosi we Francji za ich wykorzystanie opłatę na rzecz wykonawców i producentów tych fonogramów (zwaną dalej „opłatą za wykorzystanie fonogramów"). Opłata ta jest pobierana w sposób zbiorowy przez SPRE. Ze swej strony CERT wnosiła w Niemczech za nadawanie tych samych fonogramów roczną opłatę ryczałtową do GVL, będącej spółką prawa niemieckiego — odpowiednikiem SPRE.

16 W celu unikania podwójnej opłaty za wykorzystanie fonogramów porozumienie zawarte między Europe 1 i SPRE, które zostało przedłużone do dnia 31 grudnia 1993 r., przewidywało, że opłata należna ze strony Europe 1 wykonawcom i producentom będzie pomniejszona o opłatę wniesioną przez CERT do GVL.

17 Chociaż od 1 stycznia 1994 r. żadne porozumienie nie uprawniało już Europe 1 do dokonywania takiego potrącenia, to jednak praktyka ta była kontynuowana przez tę spółkę. Uznawszy, że to potrącenie nie było uzasadnione, SPRE pozwała Europe 1 do tribunal de grande instance de Paris (sąd okręgowy, Paryż), który uwzględnił jej żądanie dotyczące uiszczenia przez Europe 1 całości opłaty. Po utrzymaniu tego rozstrzygnięcia przez cour d'appel de Paris (sąd apelacyjny, Paryż), Lagardère, która wstąpiła w prawa Europe 1, wniosła kasację do Cour de cassation (sąd kasacyjny).

18 Uznając, że zawisły przed nim spór nasuwa pytania, w szczególności odnośnie do orzeczenia Bundesgerichtshof (Niemcy) z dnia 7 listopada 2002 r. w przedmiocie wykładni dyrektyw 92/100 i 93/83, Cour de cassation postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Jeżeli spółka nadawcza transmitująca z terytorium jednego państwa członkowskiego w celu rozszerzenia transmisji swoich programów na część swojego audytorium krajowego korzysta ze znajdującego się w pobliżu na terytorium innego państwa członkowskiego nadajnika, którego koncesjonariuszem jest posiadająca udział większościowy jej spółka zależna, czy prawo tego innego państwa określa jednorazowe i godziwe wynagrodzenie, o którym mowa w art. 8 ust. 2 dyrektywy [...] 92/100 [...] i art. 4 dyrektywy 93/83 [...], należne z tytułu fonogramów opublikowanych w celach handlowych i zawartych w retransmitowanych programach?

2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy spółka będąca pierwotnym nadawcą jest uprawniona do potrącenia sum wpłaconych przez jej spółkę zależną z opłaty, jaka jest od niej wymagana z tytułu wszystkich transmisji odebranych na terytorium państwowym?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

19 W pytaniu pierwszym sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w przypadku przekazu takiego jak przekaz będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym dyrektywa 93/83 zakazuje, aby opłata za wykorzystanie fonogramów była regulowana nie tylko przez prawo państwa członkowskiego, na terytorium którego ma siedzibę spółka nadawcza, lecz również przez prawo państwa członkowskiego, w którym ze względów technicznych znajduje się nadajnik naziemny retransmitujący te programy w kierunku pierwszego państwa.

20 Lagardère, SPRE i rząd francuski uważają, że ponieważ art. 1 ust. 2 lit. b) dyrektywy 93/83 stanowi, że satelitarny przekaz publiczny ma miejsce wyłącznie w państwie członkowskim, w którym sygnały będące nośnikami programu są wprowadzane, to przepis ten wskazuje jednoznacznie prawo, które znajduje wyłączne zastosowanie w przedmiocie wynagrodzenia za wykorzystanie fonogramów — prawo francuskie w postępowaniu przed sądem krajowym — i wyłącza kumulatywne zastosowanie różnych ustawodawstw.

21 GVL, rząd niemiecki i Komisja Wspólnot Europejskich uważają, że przekaz taki jak będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym nie jest objęty tym przepisem i dlatego nie wyłącza on kumulatywnego zastosowania ustawodawstw obu państw członkowskich.

22 Należy zatem zbadać najpierw, czy przekaz taki jak w postępowaniu przed sądem krajowym stanowi „satelitarny przekaz publiczny" w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit a) dyrektywy 93/83.

23 Przepis ten definiuje satelitarny przekaz publiczny jako „działanie, w wyniku którego sygnały będące nośnikami programu przeznaczonego do odbioru publicznego, pod kontrolą organizacji radiowej i telewizyjnej i na jej odpowiedzialność, wprowadzane są do zamkniętego łańcucha przekazu prowadzącego do satelity i z powrotem na Ziemię".

24 Z art. 1 ust. 1 dyrektywy 93/83 wynika po pierwsze, że taki satelita powinien działać w ramach przekazu na pasmach częstotliwości, które na mocy prawa telekomunikacyjnego zastrzeżone są dla wysyłania sygnałów do odbioru publicznego (zwanych dalej „publicznymi pasmami częstotliwości") lub dla zamkniętych połączeń między dwiema stacjami (zwanych dalej „zamkniętymi pasmami częstotliwości"). Niemniej jednak w tym ostatnim przypadku, zgodnie z powołanym przepisem, jest konieczne, aby odbiór indywidualny odbywał się w warunkach porównywalnych z warunkami odbioru publicznego.

25 Ponieważ w odpowiedzi na pytanie pisemne zadane przez Trybunał zarówno rząd francuski, jak i doradcy Lagardère podczas rozprawy potwierdzili, że transmisja sygnałów nie odbywa się na publicznych pasmach częstotliwości, należy zbadać, czy w ramach przekazu takiego jak będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym indywidualny odbiór sygnałów może odbywać się w warunkach porównywalnych z warunkami przekazu na publicznych pasmach częstotliwości.

26 Ponieważ treść wymogu sformułowanego w art. 1 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 93/83 nie jest wyraźnie określona, należy zdefiniować go w świetle celów tej dyrektywy.

27 W tym względzie z siódmego motywu wspomnianej dyrektywy wynika przede wszystkim, że ma ona przeciwdziałać niepewności prawnej, czy przekaz „drogą

satelitarną, którego sygnały mogą być odbierane bezpośrednio", dotyczy jedynie praw w kraju nadawania.

28 Ponadto zgodnie z motywem trzynastym dyrektywa 93/83 dąży do zlikwidowania istniejącego w państwach członkowskich zróżnicowania w zakresie traktowania transmisji programów za pośrednictwem satelity telekomunikacyjnego — to znaczy satelity działającego w zamkniętych pasmach częstotliwości — w związku z czym kluczowe staje się rozróżnienie w całej Wspólnocie, czy utwory i inne treści objęte ochroną są rozpowszechniane publicznie.

29 Następnie należy zaznaczyć, jak uczynił to rzecznik generalny w pkt 39 opinii i co wynika z propozycji dyrektywy Rady z dnia 11 września 1991 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (COM(91) 276 wersja ostateczna), że pierwotnie taki przekaz publiczny był możliwy bezpośrednio z satelity tylko poprzez sygnały wysyłane w pasmach częstotliwości zastrzeżonych prawnie dla odbioru publicznego. Przekaz taki nie był natomiast możliwy poprzez sygnały wysyłane w zamkniętych pasmach częstotliwości. Niemniej jednak w następstwie rozwoju technologicznego satelitów i anten odbiorczych przeznaczonych dla szerokich kręgów odbiorców możliwe stało się nadawanie bezpośrednie za ich pośrednictwem w zamkniętych pasmach częstotliwości. Nawet jeżeli te ostatnie zgodnie z prawem telekomunikacyjnym nie są formalnie zastrzeżone dla przekazu publicznego, w chwili przyjmowania dyrektywy 93/83 sygnały przekazujące programy mogły już być de facto odbierane przez odbiorców bezpośrednio z satelitów używających takich pasm częstotliwości.

30 Prawodawca wspólnotowy pragnął zatem ująć przekaz satelitarny w zamkniętych pasmach częstotliwości w celu uwzględnienia tego rozwoju technologicznego, a w konsekwencji przewidział poddanie tego przekazu przepisom dyrektywy 93/83 wyłącznie wtedy, jeżeli odbiorcy mogą odbierać te sygnały indywidualnie i bezpośrednio z tych satelitów.

31 W końcu należy stwierdzić, że ograniczona liczba osób, które mogą odbierać sygnały pochodzące z satelity wyłącznie dzięki profesjonalnemu wyposażeniu, nie może być postrzegana jako krąg odbiorców, ponieważ ten ostatni musi składać się z nieokreślonej liczby potencjalnych słuchaczy (zob. w przedmiocie pojęcia kręgu odbiorców wyrok z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie C-89/04 Mediakabel, Zb.Orz. str. I-4891, pkt 30).

32 W niniejszym przypadku strony postępowania przed sądem krajowym są zgodne co do faktu, że sygnały wysyłane przez danego satelitę są kodowane i mogą być odbierane tylko za pomocą urządzeń zastrzeżonych dla profesjonalistów. Sygnały te nie mogą natomiast być odbierane za pomocą urządzeń przeznaczonych dla szerokiego kręgu odbiorców.

33 W takim przypadku indywidualny odbiór nie odbywa się w warunkach porównywalnych z warunkami przekazu w publicznych pasmach częstotliwości. W konsekwencji dany satelita nie działa w ramach przekazu będącego przedmiotem postępowania przed sądem krajowym jako satelita w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy 93/83.

34 Po drugie, z powyższych rozważań, w szczególności zawartych w pkt 32 niniejszego wyroku, wynika również, że przekaz taki jak przekaz będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym nie spełnia jeszcze jednego kryterium zawartego w art. 1 ust. 2 lit. a) wspomnianej dyrektywy, mianowicie wymogu, aby sygnały będące nośnikami programu przeznaczone były do odbioru publicznego.

35 Z porównania brzmienia różnych wersji językowych tego przepisu, w szczególności wersji angielskiej („programme-carrying signals intended for reception by the public"), niemieckiej („die programmtragenden Signale, die für den öffentlichen Empfang bestimmt sind"), hiszpańskiej („las señales portadoras de programa,

destinadas a la recepción por el público") czy niderlandzkiej („programmadragende signalen voor ontvangst door het publik"), wynika, że to sygnały są przeznaczone do odbioru publicznego, a nie programy, których one są nośnikami.

36 Taką wykładnię potwierdza ponadto cel dyrektywy 93/83 przedstawiony w pkt 29 i 30 niniejszego wyroku.

37 W sytuacji takiej jak będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym to programy są przeznaczone do odbioru publicznego, a nie sygnały wysyłane do satelity i powracające na Ziemię.

38 Należy bowiem przypomnieć, że sygnały te są kodowane i że mogą być odbierane tylko za pomocą urządzeń zastrzeżonych dla profesjonalistów, takich jakimi dysponuje nadajnik naziemny w Felsberg. Lagardère będąca spółką nadawczą, która opanowała cały przekaz będący przedmiotem sprawy, przyznaje sama, że aktualnie nie jest możliwy odbiór publiczny tych sygnałów. Jej zamiarem nie jest więc dotarcie do odbiorców poprzez sygnały wysyłane do satelity i powracające na Ziemię. Odbiorcy w ramach takiego przekazu są bowiem adresatami sygnałów o odmiennej naturze, mianowicie wysyłanymi na falach długich, które nie przechodzą przez satelitę. Lagardère wysyła sygnały do satelity wyłącznie w celu ich transmisji do wspomnianego nadajnika naziemnego, który retransmituje programy w czasie rzeczywistym za pomocą innego środka niż satelita. Dlatego też tylko ten nadajnik jest jedynym odbiorcą sygnałów stanowiących przedmiot przekazu przez satelitę, o którym mowa w postępowaniu przed sądem krajowym.

39 Po trzecie, art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83 wymaga, aby sygnały będące nośnikami programu były transmitowane do odbiorców za pomocą „zamkniętego łańcucha

przekazu, prowadzącego do satelity i z powrotem na Ziemię". Dyrektywa ta dotyczy więc zamkniętego systemu komunikacji, w którym satelita stanowi element centralny, zasadniczy i niezastąpiony, w związku z czym w przypadku zakłóceń w jego pracy transmisja sygnałów jest technicznie niemożliwa i wobec czego nie ma możliwości odbioru publicznego.

40 Dyrektywa 93/83 nie dotyczy natomiast zasadniczo systemu czy podsystemu przekazu, którego jednostką podstawową byłby nadajnik naziemny działający od chwili jego uruchomienia w zakresie naziemnego nadawania cyfrowego. Chociaż taki system lub podsystem może zostać rozszerzony w określonym momencie przez satelitę komunikacyjnego, ten ostatni nie staje się tym samym elementem zasadniczym, centralnym i niezastąpionym tego systemu.

41 Po czwarte, w chwili, w której spółka nadawcza w przypadku zakłóceń w pracy satelity transmitowałaby sygnały do wspomnianego nadajnika naziemnego poprzez zakres naziemnego nadawania cyfrowego, przekaz satelitarny nie miałby miejsca, a zatem z definicji wyłączone byłoby stosowanie dyrektywy 93/83. Gdyby przyjąć twierdzenie Lagardère i rządu francuskiego, przekaz ten podlegałby bezwzględnie przepisom dyrektywy 93/83 od momentu, w którym satelita ponownie byłby sprawny. Stosowanie dyrektywy zależałoby zatem od okoliczności nieprzewidywalnych, zależnych od przypadłości funkcjonowania tego satelity, co stwarzałoby stan niepewności prawnej odnośnie do regulacji stosowanej do praw pokrewnych prawu autorskiemu.

42 Taka sytuacja nie byłaby zgodna z celem wspomnianej dyrektywy, która zmierza do zapewnienia zarówno organizacjom radiowym i telewizyjnym, jak i właścicielom praw bezpieczeństwa prawnego w zakresie prawodawstwa stosowanego do łańcucha przekazu.

43 Z powyższego wynika, że przekaz taki jak ten będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym nie stanowi publicznego przekazu satelitarnego w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83. W konsekwencji nie podlega on ust. 2 lit. b) tego artykułu.

44 Na pytanie pierwsze należy zatem odpowiedzieć, że w przypadku przekazu takiego jak przekaz będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, dyrektywa 93/83 nie sprzeciwia się temu, aby wynagrodzenie za wykorzystanie fonogramów było regulowane nie tylko przez prawo państwa członkowskiego, na terytorium którego ma siedzibę spółka nadawcza, lecz również przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym ze względów technicznych znajduje się nadajnik naziemny transmitujący te programy w kierunku pierwszego państwa.

W przedmiocie pytania drugiego

45 W pytaniu drugim sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 8 ust. 2 dyrektywy 92/100 należy interpretować w ten sposób, że dla określenia godziwego wynagrodzenia, o którym mowa w tym przepisie, spółka nadawcza jest uprawniona do jednostronnego potrącenia z kwoty wynagrodzenia za wykorzystanie fonogramów należnej w państwie członkowskim, gdzie ma ona siedzibę, kwoty wynagrodzenia pobranej lub wymaganej w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się nadajnik naziemny transmitujący programy w kierunku pierwszego państwa.

46 Na wstępie należy podkreślić, że z brzmienia i systematyki dyrektywy 92/100 wynika, że przewiduje ona minimum harmonizacji w dziedzinie praw pokrewnych prawu autorskiemu. Tym samym nie ma ona na celu zakwestionowania zasady terytorialności tych praw, uznanej przez prawo międzynarodowe i dopuszczonej również przez Traktat WE. Prawa te mają więc charakter terytorialny, a prawo wewnętrzne może przewidywać kary jedynie za działania dokonane na terytorium danego kraju.

47 Ponadto należy przypomnieć, że przypadku postępowania przed sądem krajowym programy zawierające chronione fonogramy są transmitowane poprzez nadajniki naziemne położne na terytorium francuskim oraz poprzez jeden nadajnik naziemny położony na terytorium niemieckim. W zakresie, w jakim przekaz dokonywany jest na terytorium obydwu tych państw członkowskich, prawa do wynagrodzenia są należne na podstawie obydwu ustawodawstw krajowych.

48 W tym kontekście należy zaznaczyć, że Trybunał orzekł już, że nie ma żadnego obiektywnego powodu, aby sąd wspólnotowy ustalał szczegółowe warunki określania jednolitego godziwego wynagrodzenia, prowadziłoby to bowiem niechybnie do tego, że Trybunał działałby za państwa członkowskie, na które dyrektywa 92/100 nie nakłada żadnego szczególnego kryterium. A zatem wyłącznie do państw członkowskich należy określenie na swoim terytorium najważniejszych kryteriów w celu zagwarantowania przestrzegania wspólnotowego pojęcia godziwego wynagrodzenia (wyrok z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie C-245/00 SENA, Rec. str. I-1251, pkt 34).

49 Niemniej jednak państwa członkowskie powinny wykonywać swoje kompetencje w tej dziedzinie w granicach określonych prawem wspólnotowym, a w szczególności przez art. 8 ust. 2 dyrektywy 92/100, który wymaga, aby takie wynagrodzenie było godziwe. Mówiąc dokładnie, powinny one ustanowić kryteria godziwego wynagrodzenia, które pozwolą osiągnąć odpowiednią równowagę pomiędzy interesem wykonawców i producentów fonogramów polegającym na otrzymaniu wynagrodzenia z tytułu transmisji określonego fonogramu a interesem osób trzecich w postaci możliwości transmisji tych fonogramów na rozsądnych warunkach (ww. wyrok w sprawie SENA, pkt 36).

50 Zatem ocena godziwego charakteru tego wynagrodzenia, które stanowi świadczenie zwrotne w stosunku do wykorzystania fonogramu komercyjnego, w szczególności w celu transmisji, powinna być dokonywana w szczególności pod względem wartości handlowej tego wykorzystania (ww. wyrok w sprawie SENA, pkt 37).

51 W celu określenia tej wartości należy kierować się w tym konkretnym przypadku kryteriami zawartymi w siedemnastym motywie dyrektywy 93/83, uwzględniając zatem wszystkie parametry nadawania, takie jak między innymi faktyczną i potencjalną liczbę odbiorców oraz wersję językową programu.

52 Wykorzystanie fonogramów w celu transmisji w państwie członkowskim, w którym znajduje się dany nadajnik naziemny, nie ogranicza w żaden sposób faktycznej lub potencjalnej liczby odbiorców w państwie, gdzie ma siedzibę spółka nadawcza, ani też w konsekwencji wartości tego wykorzystania w wymianie handlowej na terytorium tego ostatniego państwa.

53 Poza tym z akt sprawy wynika, że transmisja fonogramów podlega faktycznemu wykorzystaniu handlowemu jedynie na terytorium francuskim, ponieważ czas reklamowy jest sprzedawany wyłącznie przedsiębiorstwom francuskim. Tak samo niemal całe audytorium znajduje się we Francji, ponieważ z jednej strony nadawca, o którym mowa w postępowaniu przed sądem krajowym, może być odbierany jedynie na ograniczonym obszarze terytorium niemieckiego, a z drugiej strony przekaz odbywa się w języku francuskim.

54 Ponieważ jednak istnieją faktyczni lub potencjalni odbiorcy programów w państwie członkowskim, w którym znajduje się wspomniany nadajnik naziemny, pewna wartość ekonomiczna wiąże się z wykorzystaniem chronionych fonogramów również w tym państwie, chociaż jest ona niewielka. W konsekwencji państwo to, uwzględniając zasadę proporcjonalności przywołaną w pkt 46 niniejszego wyroku, może domagać się zapłaty godziwego wynagrodzenia za transmisję wspomnianych fonogramów na swoim terytorium. Okoliczności wspomniane w poprzednim punkcie, które ograniczają wartość gospodarczą takiego wykorzystania, są istotne tylko w odniesieniu do wysokości takiego wynagrodzenia i do sądu danego państwa członkowskiego należy uwzględnienie ich przy jego ustaleniu. Okoliczności te nie podważają natomiast faktu, że wynagrodzenie ustalone w ten sposób wynagradza wykorzystanie fonogramów w tym państwie członkowskim, a jego zapłata nie może być brana pod uwagę przy ustalaniu godziwego wynagrodzenia w innym państwie członkowskim.

55 W obliczu powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 8 ust. 2 dyrektywy 92/100 należy interpretować w ten sposób, że w celu określenia godziwego wynagrodzenia, o którym mowa w tym przepisie, spółka nadawcza nie jest uprawniona do jednostronnego potrącenia z kwoty wynagrodzenia za wykorzystanie fonogramów należnej w państwie członkowskim, gdzie ma ona siedzibę, kwoty wynagrodzenia pobranej lub wymaganej w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się nadajnik naziemny transmitujący programy w kierunku pierwszego państwa.

W przedmiocie kosztów

56 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **W przypadku przekazu takiego jak przekaz będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, dyrektywa Rady 93/83 z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową nie sprzeciwia się temu, aby wynagrodzenie za wykorzystanie fonogramów było regulowane nie tylko przez prawo państwa członkowskiego, na terytorium którego ma siedzibę spółka nadawcza, lecz również przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym ze względów technicznych znajduje się nadajnik naziemny transmitujący te programy w kierunku pierwszego państwa.**

2) **Artykuł 8 ust. 2 dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej należy interpretować w ten sposób, że w celu określenia godziwego wynagrodzenia, o którym mowa w tym przepisie, spółka nadawcza nie jest uprawniona do jednostronnego potrącenia z kwoty wynagrodzenia za wykorzystanie fonogramów należnej w państwie członkowskim, gdzie ma ona siedzibę, kwoty wynagrodzenia pobranej lub wymaganej w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się nadajnik naziemny transmitujący programy w kierunku pierwszego państwa.**

Podpisy